

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Caput Unicvm De Sacramentis In Communi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

Tertio, De Pœnis latis contra Regulares jure communi. Item, quoad Censuras, Excommunicationes, Suspensiones, Reservationes, Interdicta, & pœnas Privativas respectu Regularium in particulari.

Quarto, De Regularium Privilegiis, quoad usum singulorum Sacramentorum: quoad Immunitatem suarum Ecclesiarum & Conventuum: quoad Sepulturas, Indulgentias, Confraternitates, Privilegium Canonis, Exemptionem ab Ordinariorum jurisdictione, & à Foro seculari, Decimis & Gabellis.

Horum singula, ultra ea quæ hic de illis tradidimus, diffusè tractantur apud Auctores ab initio hic citatos, ut est, *Suarez* de Religione, *Pellizarius* in Manuali Regularium, *Castropalaus* in suo Opere morali de virtute Religionis *Part. 3. Peyrinus, Bordonus, Portel, Diana*, & alii qui ab illis in quaestionibus particularibus adducuntur.

COLLARIA quoque extant particularia Decretorum Pontificiorum, aliorumque, in quibus continentur singula, quæ circa Ordines in particulari hæcenus constituta fuerunt. Præter alios Joannes Baptista Confettius Florentinus Sacræ Theologiæ ac Juris Canonici Doctor, edidit unò volumine in quarto, *Collectionem Privilegiorum*, &c. Sacrorum Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium juxta sacri Concilii Tridentini reformationem, & summorum Pontificum novissimas confirmationes, & innovationes.

In hac Decretorum Collectione in particulari continetur Tractatus de Mari Magno Privilegiorum, & Bulla Aurea, Sixti IV. aliisque Constitutionibus ac Litteris Apostolicis, earumque validitate pag. 280. De Privilegiis derogatione: de Privilegiis Con-

servatoribus: de Regularium exemptione: de illorum Foro competenti: de Appellatione à sententiis Prælatorum Regularium: de Bonis locorum Regularium alienandis: de Prælatorum electione, & potestate: de Præscriptione Regularium activa, & passiva: de tempore, & qualitate Ordinandorum: de verbi Dei prædicatione: & deputatione ac prædicatione ad Confessiones audiendas: de Ecclesiis, Domibus, ac locis per Regulares recipiendis: de divinis officiis ac Missis: de Sepulturis: ac Præcedenti processibus ac funeralibus publicis &c. De quo de Monialibus Regularium regimini subjectis, tamquam clausura, ac cæteris Institutis: nec non de Confraternitatibus utriusque sexus: Item, de Tertianis, iam sexus utriusque, qui ab initio Ordini SS. Francisci, & Dominici nunc diversis aliis annectuntur: quarum alia ex Constitutione Pii V. ad tria Vota Regularia & clausuram obligantur: alia in parentum arbitrium, propriisve domibus degunt, & virginitatisve cœlibatum per Vota tantum simplicia Deo offerunt. De prædictis, inquam, singulis variorum ibi Pontificum Diplomata in proprio tenore expressè exhibentur.

RESOLUTIONES SINGULARES.

AD Hæresim, & partes Hæreticorum, & Infidelium ubique pertinentes, nec non variorum Missionum Navalium, Castrensiùm &c. Traduntur scorsim ibi per integrum Tractatum Sextum.

TRACTATUS SECUNDUS DE SACRAMENTIS IN GENERE ET ABSOLUTIONE SACRAMENTALI PRO SACRAMENTO PÆNITENTIÆ.

SUMMOLA: *Materia & Forma Sacramentorum. Intentio Ministri & suscipientis. Effectus Sacramentorum, & modus illes causandi. Character Sacramentalis, &c. De Patrum, & recentiorum auctoritate. De ABSOLUTIONE Sacramentali. De Jurisdictione in quovis genere. Approbatione Confessorum. Reservatis Pontifici, Episcopo, Superioribus Regularium, Privilegiatis: & de Missionariorum in his, aliisque postquam peculiari. Sequitur Tractatus de Confessione: & postea de singulis Sacramentis in specie.*

CAPUT UNICUM DE SACRAMENTIS IN COMMUNI.

Sacramentum in communi, est signum sensibile gratiæ justificantis, à Deo institutum, ut sanctitatem causet. Numerum Sacramentorum esse septenariū &c. probavimus supra in Controversi. Part. I. Tract. II. cap. 6. II. An & quæ fuerint Sacramenta in statu naturæ integræ, legis naturæ &c. Traditur supra Tom. II. Part. I. p. 58. Ad essentialiam Sacramenti pertinet materia, & forma,

& debita utriusque coexistentia. Essentialis etiam est institutio Christi, & intentio Ministri, & in adultis plerumque intentio quædam, & dispositio suscipientis. Quæ omnia cum aliis huc pertinentibus per præcæ assertiones elucidanda erunt.

§. I.

Quæ, & qualis esse debeat materia & forma Sacramentorum.

Dico primò, Sacramenta novæ Legis (quæ in usu consistunt) constant rebus ut materia, & forma

ut forma: præter Matrimonium, quod perfici potest nutu, scripto, aut aliis signis quæ verbis æquivalent.

Ratio est, quia materia Sacramenti v. gr. ablutio infantis in Baptismo, est res ex se indeterminata ut sit signum, & causa gratiæ sanctificantis; ergo debet ea in ratione talis signi determinari per verba, quæ ex sua institutione vim habent aliquid determinate significandi; & quæ à Christo assumpta sunt ut simul cum certa materia intrinsecè constituent signum causativum gratiæ sanctificantis. Dixi, hoc intelligendum de Sacramentis, quæ in usu consistunt, propter Eucharistiam, quæ post Consecrationem servatur, & permanet Sacramentum, etiam verba Consecrationis pridem desierint.

Contra hanc assertionem objicit *Scorus in 4. Dist. 16. Quest. 1.* In Sacramento Pœnitentiæ sola absolutio Sacerdotis significat gratiam, & remissionem peccatorum, non autem pœnitentis Confessio; ergo Confessio non est pars hujus Sacramenti, sed tantum conditio extrinseca ad absolutionem prærequiritur.

Respondeo negando antecedens: quia voluit Christus ad constituendum Sacramentum Pœnitentiæ assumere totam formam externam in Judicio requisitam, ad hanc autem formam non tantum spectat sententia Judicis, sed etiam declaratio delicti, quæ sita est in Confessione Pœnitentis. Idque probatur ex Tridentino Sess. 14. Cap. 3. *Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti, ipsius pœnitentis actus, qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem ex divina institutione requiruntur, hac ratione Pœnitentiæ partes dicuntur.*

Dico secundò: Materiæ & formæ conjunctio, & coexistentia physica non est necessaria ad valorem Sacramenti, sed tantum moralis, ita scilicet ut communi judicio censatur forma cadere supra materiam. Hinc validus est Baptismus, etsi paulò ante vel post ablationem infantis pronuncietur forma, *Ego te baptizo* &c. Valet etiam absolutio, etsi uno vel altero die post Confessionem proferatur. Forma autem Consecrationis requirit ut hostia sit præsens, & sensu perceptibilis à Sacerdote pro eo tempore, quo proferuntur verba Consecrationis. Ratio hujus divinitatis petitur ex eo, quod in uno Sacramento præ alio facilius, in majori temporis aut loci distantia, intelligatur forma materiam determinare, & cum ea constituere unum signum sacramentale, quod ex diversis signi natura, & morali æstimatione judicari debet.

Dico tertio: Sacramentorum omnium materiæ, & formæ à Christo determinata est, quæ salvo Sacramenti valore, quoad substantiam mutari nequeunt.

Probat conclusio ex Trident. Sess. 21. Cap. 2. ubi dum declarat in Ecclesia fuisse perpetuo potestatem, ut in Sacramentorum dispositione ea statueret & mutaret, quæ magis expedire judicaret, expressè addit, *salvâ eorum substantiâ*: Ergo non habet Ecclesia potestatem aliquid immutandi in materiæ & formæ, cum hæc ad Sacramentorum substantiam pertineant, unde colligitur ipsius Christi potestate sublimiori ea constitui debuisse.

Contra objicies: Ante Tridentinum materiæ Matrimonii erat consensus contrahentium signis utrim-

que expressis, absque Parochi, & testium præsentia: Atqui post Tridentinum talis consensus sine præsentia Parochi non est materiæ sufficiens in Sacramento matrimonii: ergo Ecclesia potuit alicujus Sacramenti materiam immutare.

Respondeo, admissio ant. negando consequentiam. Ecclesia enim isto casu non immutavit formaliter materiam in Sacramento Matrimonii à Christo institutam, quæ fuit traditio potestatis in mutua corpora per contractum validum, & legitimum: Ecclesia autem tantum statuit, ut traditio illa clandestina non esset amplius valida in ratione contractus, atque ita deesset conditio requisita, ut comprehenderetur sub materiæ à Christo instituta, qui pro materiæ matrimonii non quemlibet contractum, sed omnino validum sufficere voluit.

Porro quanta materiæ aut formæ mutatio Sacramentum invalidet, de singulis infra dicetur.

Hac thesi sic constituta, corrumpit gemina hæresis, una Lutheri negantis certam verborum formam à Christo in Baptismo, aliisve Sacramentis constitutam: altera Calvini asserentis verbum in Sacramentis debere esse non consecratorium, sed concionatorium, sic nempe prolatum, ut possit fidem in audientibus excitare, cujus unius actus, & exercitio vult omnes etiam baptizatos justitiam adipisci. At Calvinum erroris hic arguent ipsi infantes baptizandi, quibus necesse erit Calvinistam per septem annos Baptismi verba inclamare, antequam iis rationis ulu carentibus, unum fidei actum extundat.

§. II.

De Intentione Ministræ, ac suscipientis, & qualis ad valorem Sacramenti requiratur.

Dico primò: Intentio Ministræ essentiam Sacramenti necessariò ingreditur.

Probat ex principio generali. Illud est de rei essentia quo sublato, cæteris permanentibus, tollitur rei essentia. Sed sublata Ministræ intentione, manentibus rebus & verbis, perit essentia Sacramenti; ergo illa Sacramenti essentiam ingreditur. Minor patet ex Trident. Sess. 14. Cap. 6. ubi de Sacramento Pœnitentiæ docet, etsi reliqua adsint, nihil fieri, si Sacerdoti desit animus verè absolvendi. Hinc etiam si Sacerdos super Hostiam aut calicem formam Consecrationis debite pronunciet, si careat intentione consecrandi, nihil efficiet: & sic de cæteris.

Objicies primò: Nihil intrinsecè requiritur ad constituendum quodvis compositum præter materiam, formam, & unionem, quæ inter se copulantur. Ergo nec ad Sacramentum aliud desideratur quam materiæ, & formæ, & debita utriusque coexistentia.

Respondeo, Intentionem Ministræ se tenere ex parte formæ, nam ad formam Sacramenti non instituit Christus verba quocumque modo prolata; sed simul cum debita intentione conficiendi Sacramentum.

Objicies secundò: Intentio Ministræ aliquando est peccaminosa: ergo non potest esse pars Sacramenti, quæ gratiam causare debet.

Respondeo neg. consequentiam: quia Sacramentum non causat gratiam aut Deum movet, ut est actio Ministræ,

de
tineo
gia

Ministri, sed ut est actio à Christo instituta, etsi per malum Ministrum malè exerceatur. Sicut Deus inclinatur ad præstandam gratiam propter eleemosynam iussu Domini concessam, etsi famulus ex mala intentione illum distribuat.

Obijcies tertio: Ergo valor Sacramenti erit suscipienti incertus, si pendeat ab intentione in Ministri pectore recondita, & hominibus ignota.

Respondeo negando sequelam: Habebit enim certitudinem moralem, quam Christus voluit sufficere in Sacramentis, non ab Angelis, sed ab hominibus humano more administrandis, quibus nihil est facilius quam actioni externæ intentionem internam adungere, nisi eam ex sacrilego animi decreto ultrò cohibeant, quod vix de aliquo ministro, nisi bipedum nequissimo, præsumi potest.

Dico secundò, intentio suscipientis est etiam de intrinseca essentia Sacramenti, quod confertur adulto, præter Eucharistiam, ita *Lugo hic Disp. 2. Num. 141.* cum communi Doctorum sententia. Hujus ratio fundatur in argumento quo superiorem thesım stabilivimus.

Dixi, *Sacramenti quod confertur adulto*, quia in parvulis, cum sint rationis expertes, intentio nulla requiritur. Addidi, *præter Eucharistiam*, quia ad ejus essentiam, & valorem sola requiritur intentio Ministri conficientis Sacramentum, non verò suscipientis.

Sed hic ulterius quaeritur, qualis debeat esse illa intentio Ministri ad Sacramenti valorem requisita? Pro resolutione.

Dico tertio: Requiritur in Ministro intentio saltem faciendi id quod facit Ecclesia, id est, ut intendat saltem confusè actionem externam Sacramenti ponere ob illum finem aut effectum, quem Christiani communiter per eam actionem obtineri volunt.

Probatur ex Trid. Sess. 7. Can. 11. requirente in terminis, intentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia, contra Lutherum, Calvinum, aliosque Sectarios, qui volunt sola actione externa perfici Sacramentum, etsi Minister ostendat se tantum joco verba proferre. Verum qui sic operatur non agit more Ecclesiæ, quæ effectum Sacramenti serio intendit, sed more Lutheri aut Calvini, quibus per tales jocos gratia tantum jocosa debetur.

Quia verò inter Theologos considerari solet triplex intentio: Primò, *actualis*, quæ actu existit quando conficitur Sacramentum: Secundò, *habitualis*, quæ est voluntas præterita, & nondum retractata: Tertio, *virtualis*, quæ est quidem præterita, sed persistens in aliquo effectu à se posito: Quæritur: Ultra harum ad conficiendum validè Sacramentum sufficiat?

Dico quartò: Non sufficit in Ministro intentio habitualis, sed requiritur saltem virtualis.

Prima pars probatur: Ideo requiritur aliqua intentio, ut actio Sacramentalis sit voluntaria, & humano modo à Ministro exerceatur: Sed intentio habitualis, quæ neque in se, neque in suo effectu amplius existit, non potest actionem præsentem reddere voluntariam; cum nequeat ullo modo eam causare, & efficere ut à voluntate dependeat. Ergo nullo modo sufficit ad Sacramentum.

Hinc, etsi heri volueris infantem baptizare, & hodie contingat te inadvertenter aquam illi inspergere, & formam pronunciare, nullo modo validum erit Sacramentum.

Dices, Sufficit in Sacerdote intentio habitualis ut alteri applicetur fructus sacrificii: ergo eadem sufficiens erit ut conficiatur Sacramentum.

Respondeo neg. consequentiam: quia intentio habitualis, quæ nullo modo amplius existit, potest esse causa objectiva movens Deum ut alteri applicet fructum sacrificii, sed non potest esse causa physica, à qua in præsentem profluat actio Sacramentalis.

Secunda pars pro intentione virtuali sic probatur. Quia per intentionem virtuales actio Sacramentalis dependet à voluntate Ministri, hæc enim est causa cui actio illa exerceatur.

Si quaeras, quomodo possit intentio virtualis causare actionem præsentem, cum ipsa actu præterierit?

Respondeo, non omnino præterierit, vel enim relinquit aliquem effectum ex quo præsentis actio procedit, vel certè (quod verius puto) post illum perseverat volitio quædam actualis tam tenuis ac remissa, ut agens per actum reflexum non possit illum in se percipere, mentis præteritam acie in res alias distracta. Neque enim necesse est, ut actus omnes ejus elicimus reflexè advertamus: alioquin & ipsos actus reflexos percipere oporteret, & in hoc iterum per alios actus intendere, continua serie in infinitum progrediendo, quod dici nequit. Hujus inadvertentiæ experimentum habemus in illis, qui ex arte fides pulsant, aut qui aliquid describunt, aut legunt, quibus existimo inesse actum voluntatis tenuem, ac remissum, quo in singulos fidium tactus, & scripturis apices actu feruntur, etsi ad singulos quos ebriant actus ipsi non reflectant. Constat enim illas actiones voluntate dependere, cum possint pro ejus arbitrio cohiberi, aut continuari.

Simili igitur modo dicitur Sacerdos habere intentionem virtuales consecrandi hostiam, qui cum voluntate celebrandi perrexit ad templum, accessit ad altare, & Sacrum legit, etsi neque in his actionibus, neque dum actu consecraret ullam adverterit se consecrandi intentionem habere.

Dico quintò: In suscipiente sufficit intentio habitualis declarata ad valorem Sacramenti. Dixi, *ad valorem*, quia hic non agitur de dispositione requisita ad fructum Sacramenti percipiendum, de illa in singulis Sacramentis agetur.

Colligitur assertio ex Cap. Majores, & ex Concilio Arausicano 1. Can. 11. ubi dicitur: *Obmutescere baptizari, aut penitentiam accipere potest, si voluerit præterita testimonium aliorum verbis habere.* Atque in eo, qui sic obmutuit, sola est intentio habitualis, quæ tantum est voluntas præterita non retractata, ergo &c.

Ratio hujus est, quod intentio suscipientis non debeat activè causare actionem Sacramentalem, sed sola intentio Ministri; suscipiens autem ad conficiendum Sacramenti tantum passivè se habere solet. Hinc, si aliquis delirans, antea petiit v. gr. Baptismum, aut Eucharistiam, debet ei in vitæ periculo contentus, quamvis in isto statu nullam videatur habere suscipiendi Sacramenti intentionem actualem, aut virtuales.

QUÆRES, An fides, & probitas Ministri requiratur ad valorem aut fructum Sacramenti?

Respondeo negativè: Ac proinde validum, & fructuosum est Sacramentum collatum à Sacerdote

impio, aut etiam in hæresim prolapsus, si suscipiens ex parte sua sit ritè dispositus.

Probatur ex Trid. Sess. 7. Cap. 6. & 7. ubi declarat Sacramenta semper conferre gratiam non ponentibus obicem. Collata autem ab hæreticis Sacramenta esse valida, & non iteranda definivit Ecclesia contra S. Cyprianum, qui olim contrarium errorem tuebatur.

Neque refert quod hæretici non sint vera membra Ecclesiæ: quia administrando Sacramenta non agunt tamquam membra, sed tamquam instrumenta externa, quorum ministerium placuit Ecclesiæ usurpare, ut subveniret fidelium necessitati.

§. III.

De Effectibus Sacramentorum, & modo quo causantur.

Deo primò: Omnia Sacramenta novæ legis causant gratiam ex opere operato. Dicitur gratia, aut alius effectus, causari ex opere operato, quando conferuntur ex vi operis externi procedentis ab alio quam à suscipiente Sacramento, sicut fit in Baptismo infantium. Dicitur autem gratia causari ex opere operantis, quando datur ex vi actus interni meritotii qui elicitur ab ipso operante.

Thesis hæc asseritur à Trident. Sess. 7. Can. 8. Et patet ex eo, quod Sacramenta agant non tantum ut opus Ministrum, sed multò magis ut opus Christi, qui voluit suo nomine per Ministros Sacramenta conferri, ut ex suis meritis actu positus operentur. Unde sicut elemosyna collata à famulo dicitur opus operatum Domini, sic Sacramentum rectè nuncupatur opus Christi volentis illud suo nomine administrari.

Ubi advertet, præter gratiam sanctificantem, annexas esse singulis Sacramentis gratias actuales ordinatas ad finem Sacramenti suo tempore obtinendum, v. gr. Baptismus præstat auxilia ad alia Sacramenta postea digne suscipienda; Confirmatio ad constantem fidei Professionem, & sic de cæteris.

Dico secundò, Sacramenta conferunt æqualem gratiam æqualiter dispositis, & majorem pro majori suscipientis dispositione.

Probatur ex Trident. Sess. 6. Can. 7. ubi cum dixisset Baptismum esse causam instrumentalem justificationis, adjungit, quod justitiam accipimus unusquisque secundum propriam cujusque dispositionem.

Dices: Ex illa assertione sequeretur illum, qui in susceptione Sacramenti omittit majorem dispositionem, graviter peccare; quia liberè opponit obicem majori augmento gratiæ.

Respondet negando sequelam: quia suscipienti non est præceptum, ut ad illud majoris gratiæ incrementum se disponat, cum Tridentinum ad susceptionem Eucharistiæ statum gratiæ tantum requirat. Est tamen hæc res consilii, & magno hominibus solatio, quod pro mensura devotionis cum qua ad hos gratiæ fontes accesserint, certò sciant se uberiores meritorum copiam relaturus.

Questio celebris est: An Sacramenta gratiam causent physicè, an tantum moraliter? Pro causalitate physica stat firmiter Schola Thomistica, Suarez, alique. Partem hæc oppositam sustinet Vasquez, Lugo, ac plerique recentiores, pro brevi resolutione.

Dico tertio, Sacramenta causare gratiam tantum moraliter, id est, movendo tantum objectivè Deum ut ipse in anima gratiam physicè operetur.

Et probatur primò: Quia nihil cogit asserere gratiam in Sacramentis aliter produci quam extra Sacramenta: At extra Sacramenta producitur gratia physicè à solo Deo; ergo etiam in Sacramentis: gratiæ enim natura, & excellentia exigere videtur, ut à solo Deo physicè procedat.

Probatur secundò: Quando contingit sublato obice Sacramentum præteritum reviviscere, tum demum animæ gratiæ infunditur: Atqui illa gratia non potest à Sacramento physicè produci, cum amplius non existat dum in animam gratia recipitur: Ergo ut in illo Sacramento ad efficientiam gratiæ moraliter tantum concurrat, ita in cæteris fieri meritò concludes.

Objicies cum Thomisticis: Perfectior est modus causandi physicus quam moralis; ergo dignitas Sacramentorum illum sibi vindicare debet.

Respondet neg. consequentiam: Eximia enim perfectio est, quod Sacramento exhibito, tamquam Christi syngrapho, debeat Deus per se gratiam causare; sicut quantumvis magna sit excellentia Matris Dei, illa tamen non requirebat ut Deipara Christi animam per se crearet, uti omnes admittunt.

Instabis cum Suarez, Patres frequenter dicunt Sacramenta operari, producere, efficere in nobis gratiam, quod propriè dici nequit de causa morali.

Respondet Patres eodem loquendi modo asserere, Passionem, & Sanguinem Christi in nobis gratiam operari, ad quam constat, ea tantum moraliter concurrere, movendo Deum, ut suam nobis gratiam largiatur.

§. IV.

Quid sit Character Sacramentalis?

Respondet, Characterem Sacramentalem esse signum quoddam spirituale, in anima indelebile, & ab aliis distinctivum, quod in eadem persona non iteratur. Tria sunt Sacramenta, quæ Characterem Sacramentalem imprimunt, Baptismus, Confirmatio, & Ordo.

Constant hæc ex Concilio Florentino, & Tridentino Sess. 7. Can. 9. contra Wicleffum, & Calvinum. Et de hoc Characterem videtur esse illud Augustini, Tract. 5. & 6. in Joannem; Si baptizatus Charitatem non habet, Characterem quidem impositum habet, sed defertor vagatur.

Ratio cur illa Sacramenta Characterem imprimant, est tantum voluntas Christi: cujus motivum fuisse videtur, tradere signum perpetuò distinctivum personæ ad certum statum à se coopatæ. Per Baptismum enim assumitur homo in Christi familiam, per Confirmationem in militiam, per Ordinem in ministerium: quod in aliis Sacramentis locum non habet, quæ ad succurrendum necessitatibus in vita occurrentibus instituta sunt, ideoque possunt sæpius iterari. Illa autem tria, cum significant statum aut potestatem permanentem, nequeunt iterari, aut eorum Character in hac vita deleri. Imo, ex communi Theologorum sententia, manet etiam post mortem Character ille in Beatis ad Christi gloriam, & in damnatis ad eorum confusionem sempiternam.

Opponunt quidam Novatorum, Characterem hunc præ-

de
tineo
gia

praesertim in Ordine ac Confirmatione superfluum & fictitium esse, ex eo quod illius antiqui Patres non meminissent.

Sed ut paucis respondeam, Etsi illius mentio apud Patres non extaret (quod minimè admitto) satis tamen constat eam doctrinam tam ex Conciliis, quam ex communi Theologorum consensu recipiendam esse. Neque enim omnia illico repudianda sunt, quæ discretè in Patrum Scriptis non exhibentur.

Annotatio de Sanctis Patribus, & Theologis modernis.

Atque hic in ordine ad alias hoc tempore quaestiones obiter notandum. Inanem esse hodie strepitum quorundam Scriptorum, ac si actum esset de *Sanctorum Patrum* auctoritate, si quis asserat, Aliqua magis esse Theologis recentioribus, quam priscis Patribus, & Scriptoribus cognita, & explorata. Quæro ego, An non potuit D. Thomas, longo post Patres seculorum intervallo, legere & intelligere easdem Scripturas, eadem Concilia, aliaque veterum monumenta, ex quibus, exempli gratia S. Augustinus aut S. Ambrosius suam scientiam hauserunt? An non potuit idem exhaurire ipsius Augustini volumina, & alia insuper plurima quæ postea per sex septemve integra secula illis accessere. Non potuit tamen è converso S. Augustinus, aut ullus Patrum novisse omnia quæ post suum obitum per decem & amplius secula hæctenus in lucem prodierunt: qualia sunt quæ sancita fuere in Concilio Florentino, & in Lateranensi, & in Tridentino circa varias quaestiones tot seculis exortas, circa reservationes, concessionis, ritus, facultates, reformationes, novarum legum institutiones, & antiquarum declarationes: præter innumera Pontificum Diplomata, & decreta tanto temporum intervallo constituta. Neque enim vasti tot Conciliorum Tomi qui nunc extant, neque integra Bullarum Apostolicarum volumina, neque totum Corpus Juris Canonici ac Civilis, neque amplissima Scholasticorum Operum Bibliotheca, Doctoris etiam Angelici, Subtilis, Seraphici studio, totque seculorum præclaris elucubrationibus locupletata, ad S. Augustini, aut primorum Patrum conspectum umquam pervenerunt. Hæc tamen haud dubiè univèrsâ Theologis modernis ad varias Resolutiones subsidium præbent amplissimum.

Cur ergo piaculum erit tam grande, tamque invidiosum si quis dicat, Recentiores Theologos ex his aliqua posse certius deducere, quàm ex Antiquorum scriptis resolvî possint? Ac si post elucubrata veterum Scriptorum volumina omnes Scientiarum fontes exaruiscent. Hoccine est, *Hæreticorum more Patres aspernari: aut modernos Scriptores ipsis præferre?* Fuerunt sane sine controversia antiqui Patres, & S. Augustinus imprimis, prima & suprema Ecclesiæ luminaria, sic tamen securis seculis suam lucem communicarunt, ut propriam illis non abstulerint. Horum Patrum splendori si quis detraheret, meritò ipse obscurus, & nullo nomine dignus reputandus esset. Verùm longè aliud est S. Augustino aliquid detrahere, aliud illis modernis non assentiri qui conantur omnibus ejus Scriptis auctoritatem definitivam vindicare, aut ea Pontificum decretis

opponere, aut indamnata ab illis doctrina quasi patricium adfiscere. Hisce conatibus si quis obstitit, illum quilibet æquus iudex, & ipse S. Augustinus suæ auctoritatis & doctrinae sincerum assecram & defensorum meritò agnosceret.

Quantum verò commodum habeant in Republica Christiana singuli, in foro tam interno, quàm externo, ex variis Theologorum etiam Recentiorum Scriptis in omni quaestione studiosè elaboratis, vel hinc faciliè aestimabis: quod nemo prudens non maximi faciat promptu habere plurimos doctos & sinceros Consultarios, quos in qualibet sua difficultate & quaestione convocare, & consulere possit; illosque fidos, & contententium parti addictos. Nonne etiam ipsi passim Principes Ecclesiæ, Theologos adhuc spiritibus adeoque Recentes in unum congregare, & singulorum opiniones exquirere gaudet pro gravissimarum Casarum decisione? Hoc tanti momenti privilegium singulis etiam privatis per Theologorum recentium disputas in omni genere Elucubrationes & Scripta communicari, non leve certè orbi Christiano commodum & beneficium reputari debet.

Hos Recentiores ab accusatione promiscua benignitatis indebitè defendit Patrum & Doctorum auctoritas.

Frustra agunt qui his promiscuè affricare conantur labem indebitè laxitatis, aut inde invidiosè nuncupatione Probabilistæ vocitare non dubitant.

Si qui hinc inde Scriptores moderni in hoc generis sanioris doctrinae orbitam excesserint, ideone alii auctores solidissimi in communem invidiam vocandi? An quia etiam ex antiquis Scriptoribus aliqui exortuerunt, ideo Antiquorum cæterorum auctoritas aspernanda? Quo itaque nisi ad Te, qui Recentiores abijcis, recurrendum erit? Sed neque ad Te jam dabitur recursus, cum in numero Recentiorum vel maxime existas. Quæ ergo demum *ihimus, ut verba viva æterna habeantur?* Non omnis igitur in animarum directione doctrinae benignitas, illicò laxitatis odiosa infimulanda est.

Audiamus de hoc Ecclesiæ tam Latinae, quàm Græcæ Patres antiquissimos, maximeque eximios. Prætermissis cæteris *D. Gregorium Magnum Pontificem Romanum*, qui ante mille annos Confessarios instruit his verbis *Lib. 1. Epist. 142.* Dilecti, inquit, & venerabiles Fratres, si ad Christum revocare contumaces vultis, exate omnem vel levissimam acerbicatem: induite patientia viscera, ut nemo timeat sub oculis vestris nudare ulcera sua, ut recipiat sanitatem. Excipite peccatores in patientia, audite in omni patientia, ut sibi certò possint, in scelerum naufragio patere tutissimum indigentia vestra portum: in qua videlicet compatiens necesse est, ut talem se, qui præest exhibeat, cui subiecti quique occulta sua proderè non erubescant, &c.

Accedit Ecclesiæ Græcæ Doctor & Lumen eminentium *S. Joannes Chrysostomus* ante annos mille ducentos, *Homil. 43. in Cap. Matthei 23.* ad illa verba, *Alligant onera gravia.* Tales, inquit, sunt nunc Sacerdotes, qui grave pondus venientibus ad Pœnitentiam imponunt, qui dicunt & non faciunt, & sic dum pœna Pœnitentiæ præsentis fugitur, contemnitur pœna peccati futuri. Si enim fascem super humeros adole-

adolescentis, quem non potest portare, posueris, necesse habet, ut aut falcem rejiciat, aut sub pondere confringatur: Sic & homini cui grave pondus Penitentiae imponis necesse est ut aut penitentiam tuam rejiciat, aut suscipiens eam sufferrè non possit, & scandalizatus amplius peccet: Deinde etiam erramus modicam Penitentiam imponentes, nonne melius est, propter misericordiam rationem dare, quam propter crudelitatem. Ubi enim pater familias largus est, dispensator non debet esse tenax: Si Deus benignus est, ut quid Sacerdos ejus austerus. Ita S. Chrysostomus ore aureo, contra ferreum quorundam suo etiam tempore in penitentibus absolvendis rigorem.

Confirmat insuperabiliter hanc praxim ipse S. Augustinus Ecclesiae Latinae Doctor praeclarissimus, Tract. 16. in Joannem. Veni, inquit, columba te vocat, gemendo te vocat. Veni (ò peccator) veni, noli timere. Et vobis dico Fratres mei (Sacerdotes) gemendo vocatè, non rixando, vocatè orando; intelligant quia doletis illos, non dubito quia si videant dolorem vestrum, confundentur & revivescunt, &c.

Prætermitto cæterorum Doctorum torrentem, quæ horum, & Ecclesiae utriusque Græcæ & Latinae Doctrinam & praxim secuti sunt, cum S. Bernardo, Sermone 23. in Cantica, Oportet, inquit, peccatorem recurrere ad Sacerdotem, tanquam ad sinum matris, &c.

Ex his patet hanc fuisse Ecclesiae tam Græcæ quam Latinae praxim probatissimam, & si nunc viri illi viverent, totis viribus pro ea decertaturos.

Inter DOCTORES Academiae maximè eximios in hoc genere, nomine laxonis aut probabilis obsecrari non fero auctoritatem Scriptorum celeberrime in nostro Belgio Academiae Lovaniensis, in qua & ego aliorum studiorum primordia potui.

Docuit pridem cum communi, licitum esse sequi aliquando sententiam minus probabilem, minusque tutam, Joannes Malderus præcipui nominis Doctor Lovaniensis, & Antverpiensis Episcopus, in 1. 2. Disp. 86. cujus verba refero. Dico tertio: Licet aliquando sequi minus probabilem, relicta probabiliore, etiam si probabilior fuerit tutior.... Dico quarto, subditus debet parere superiori præcipienti opus, quod secundum probabilem sententiam licet, etiam si secundum probabiliorē subditi, idem opus non sit licitum.... Dico quinto: Confessarius tenetur absolovere penitentem, habentem opinionem probabilem, secundum quam ab eo opere proponit non abstinere, quod secundum probabiliorē ipse confessarius tenet non esse licitum.

Quam celebris sit Auctor ignorat nemo, Joannes Wiggerus S. Theol. Doctor Lovan. 1. 2. quaest. 19. a. 6. sic docet. Dico quarto, quando ex utraque parte sunt opiniones probabiles, quarum una est probabilior, & altera minus probabilis, possum in actionibus moralibus sequi minus probabilem, modo verè, & absolute probabilis sit, relicta probabiliori, non tantum quando minus probabilis

tutior est, vel quando ab operante habetur uti probabilior: sed etiam quando est minus tuta, & habetur ab operante tanquam minus probabilis. His addit ibidem. Dico quinto: interdum contingit, quod in operando teneamur sequi sententiam probabilem prætermittit probabiliori, aut aequè probabili, quamvis etiam hæc per se loquendo esset tutior, semotis omnibus extrinsecis.

Consentit Joannes Molanus Lovan. Doctor Tract. de virtut. cap. 1. num. 16. 17. 18. Item doctrina Thomæ Leonardi Lovaniensis Doctoris, lib. 2. de hominis institutione c. 7. pugnantis pro usu licito probabilis opinionis etiam in illa materia, & denique concludentis, alioqui securum, quod in pertinentibus ad legem naturæ homines semper tenerentur sequi partem tutiorem, etiam si opposita longe esset probabilior &c. Quam autem, inquit, hæc omnia sint absurda nemo non videt.

Eadem in Lovaniensi Schola sæpius sunt propugnata. Jacobus Pontanus S. T. Doctor. Lovan. die 2. Decembr. 1650. hæc propugnavit: prudenter agis sequendo sententiam probabilem, etiam relicta probabiliori, & tutiori, nisi charitas obset & justitia. Moderationes hujus generis censeant adhibendas Theologi communiter.

Gerardus van Werm. S. Theol. Doctor Lovan. die 30. Maji 1653. Thesim dedit hanc: Licitum est operari juxta sententiam probabilem; imò juxta minus probabilem relicta probabiliori, & tutiori.

Nec minus docet Libertus Fromondus S. T. D. die 10. Junij 1653. Jacobus Pontanus S. T. D. die 6. Novemb. 1659. & die 2. August. 1663. rursusque Lib. Fromondus die 16. Januarii 1637. Guilielmus Taffelon S. T. D. die 14. Nov. 1639. Andreas Laurent. S. T. D. die 3. Augusti 1654. Guil. Mercerus die 9. Novemb. 1630. Christianus Beufecum S. T. Doctor Lovan. die 1. Martij 1640. sic posuit: Probabile est quidquid vel ab uno famoso Doctore ex professo docetur, modo passim tanquam improbabile ab aliis non rejiciatur; imò omne dictum Confessarii non clarè falsum penitenti respectu vulgi Fidelium.

Andreas Laurent. S. T. Doctor Lovan. die 29. Julij 1654. Liber est à peccato, qui sequitur opinionem unius Doctoris, absque eo quod eam expendat, & postea reperit falsam. Inter opiniones probabiles una non est securior, & tutior altera. Horum singula non assero sed recensco.

Cum his vide supra pag. 91. aliarum Academiae & Scholarum Auctores toto orbe probatissimos. Hos si Moderni tanquam Novos aspiciantur, videndum illis est quo loco se ipsos præ illis novissimos, reponere debeant.

Verum, sapientia & veritas non veterascit: aliàs junior fuisset illa in Antiquis, & senior in Novis. Equè igitur in se antiqua est veritas five ex Antiquis, five ex Novis hauriatur, quamvis in illis magis veneranda: hinc providè in persona sponse mater Ecclesia, Nova & vetera servavi tibi.

de
cin

eo
gia